

УДК 594

Мельник Н.А., Ситенко О.І.

Керівник Олешко О.А.

Білоцерківський національний аграрний університет

ЕКОЛОГО-ФАУНІСТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПРІСНОВОДНИХ МОЛЮСКІВ АКВАТОРІЇ ЛАНДШАФТНОГО ЗАКАЗНИКУ «СУЛИНСЬКИЙ»

Відомості про фауну молюсків водойм Сулинського ландшафтного заказнику в даний час носить роз'єднаний і неповний характер і основною метою роботи було вивчити фауну та екологію прісноводних молюсків на даній акваторії. В результаті проведеного нами дослідження прісноводної малакофауни різнотипних водойм ландшафтного заказнику було виявлено із загального числа видів прісноводних червононогих молюсків: 22 види підкласу *Pulmonata* і 16 видів підкласу *Pectinibranchia*. Всього виявлено 38 видів прісноводних червононогих молюсків, що відносяться до 9 родин. Фауна двостулкових представлена чотирма видами, які відносяться до 3 родин. Таким чином, малакофауна досліджуваних водойм налічує 42 види.

Ключові слова: прісноводні молюски, ландшафтний заказник Сулинський, екологічні групи, видовий склад, заплави, гирло, Сула.

Все більш актуальною стає проблема взаємодії гідробіонтів з абіотичними факторами середовища, що виникають під впливом господарської діяльності людини. Дані обставини визначають значний інтерес у вивченні закономірностей поширення і біологічного різноманіття прісноводної малакофауни в рамках окремих територій. Традиція малакологічних досліджень в нашій країні і за кордоном має багатовікову історію, але, незважаючи на це, залишається ще дуже багато невирішених проблем, особливо в області фауністики, зоогеографії та таксономії [1].

Оскільки відомості про фауну молюсків водойм Сулинського ландшафтного заказнику в даний час носить роз'єднаний і неповний характер основною метою нашої роботи було: вивчити фауну та екологію прісноводних молюсків на даній акваторії.

Для виконання мети були поставлені такі завдання:

- визначити видовий склад прісноводної малакофауни;
- встановити закономірності розподілу прісноводних молюсків;
- виявити екологічні групи і життєві форми прісноводних червононогих молюсків.

В результаті проведеного нами дослідження прісноводної малакофауни різнотипних водойм ландшафтного заказнику було виявлено із загального числа видів прісноводних червононогих молюсків: 22 види підкласу *Pulmonata* і 16 видів підкласу *Pectinibranchia*. Всього виявлено 38 видів прісноводних червононогих молюсків, що відносяться до 9 родин. Фауна двостулкових представлена чотирма видами, які відносяться до 3 родин. Таким чином, малакофауна досліджуваних водойм налічує 42 види.

Найбільш часто зустрічаються: *Lymnaea stagnalis*, *Lymnaea auricularia*, *Lymnaea intermedia*, *Viviparus viviparous*, *Viviparus contactus*, *Segmentina nitida*, *Zonitoides nitidus*.

В ході дослідження було умовно виділено два типи водойм за особливостями місця проживання. Перша серія середовища існування - це великі затоки. Загальні риси всієї групи місць існування - сталість умов, достатній вміст розчиненого у воді кисню і пишній розвиток водної рослинності (макрофітів). До цих місць відносяться більша частина Сулинського заказнику. Друга група середовища існування - це біотопи дрібних водойм, такий як заливні піщані зниження, заплавні водойми річки Сула і річки Борис, акваторія яких в достатній мірі заросла макрофітами.

По відношенню до середовищ проживання прісноводних черевоногих молюсків у водоймах заказнику нами виявлено такі екологічні групи і відповідні їм життєві форми - переважно мешкають молюски, які відносяться до екологічної групи літофілів.

На досліджуваних ділянках річок Сула і Борис нами були виявлені особини, що належать до екологічної групи пелофілів.

Проаналізувавши схожість біотопів за видовим складом, ми виявили 3 групи з характерним для кожної комплексом видів:

1) гирло р. Сула (*Lymnaea auricularia*, *Lymnaea palustris*, *Lymnaea peregra*, *Lymnaea intermedia*, *Viviparus contactus*, *Costatella integra*)

2) Заплавна водойми річки Борис (*Lymnaea auricularia*, *Lymnaea stagnalis*, *Viviparus contactus*, *Viviparus viviparous*, *Bithyniinae tentaculata*, *Succinea putris*)

3) Заплавна акваторія заказнику (*Lymnaea auricularia*, *Lymnaea corvus*, *Lymnaea palustris*, *Lymnaea stagnalis*, *Lymnaea intermedia*, *Viviparus viviparous*, *Zonitoides nitidus*, *Succinea putris*).

На підставі вище викладеного ми зробили наступні висновки:

1. Визначили видовий склад прісноводної малакофауни в різнотипних ділянках Сулинського ландшафтного заказнику: всього виявлено 42 види молюсків, з яких 38 видів належить до класу *Gastropoda* і 4 види до класу *Bivalvia*.

2. Встановили закономірності розподілу прісноводних молюсків в різнотипних водоймах, виділивши дві групи водойм, що характеризуються своїми особливостями гідродинамічного режиму, наявністю оптимальної кормової бази, великою кількістю кисню, відповідним субстрат і пресом хижаків.

3. Виявили екологічні групи і життєві форми прісноводних черевоногих молюсків в досліджуваних різнотипних водоймах по відношенню до станцій проживання: екологічна група літофіли і екологічна група пелофілів.

Література

1. Корнюшин А. В., Мельниченко Р. К. Международная научная конференция «Моллюски. Основные результаты, проблемы и перспективы исследований», 13-15 мая, 2002, Житомир // Вестник зоологии. —2002. —Т. 36, №5. —С. 97.